

nummer	Water-01	
aan	Joris Jennen	Oranjewoud
	Inge Verhoeven	Oranjewoud
	Margo Mutsears	Oranjewoud
van	Arjan van Beek	Oranjewoud
datum	6 mei 2011	
project	Schellevis vooronderzoek uitbreiding	
projectnummer	0204714.00	
betreft	Waterparagraaf Langshaven Schellevis Beton	

Waterparagraaf

Inleiding

Schellevis Beton B.V. is voornemens een nieuwe loswal met opslagvoorzieningen te realiseren in de directe nabijheid van de bestaande loswal aan de insteekhaven in de Bergsche Maas te Dussen. Een nieuwe loswal is noodzakelijk in verband met de toekomstige ontwikkeling van Schellevis Beton B.V. Daarnaast verkeert de bestaande loswal in een slechte staat.

Op 22 juli 2010 is vanuit het Ministerie van Verkeer en Waterstaat een positief bericht ontvangen dat zij wil meewerken aan het realiseren van een nieuwe langshaven met loswal en opslagvoorzieningen evenwijdig aan de rivieroever van de Bergsche Maas te Dussen.

Van de gemeente Werkendam en het Waterschap Rivierenland zijn reeds in een eerder stadium intentieverklaringen tot medewerking aan een nieuwe loswal verkregen.

Binnen het vigerende bestemmingsplan 'Buitengebied' van de gemeente Werkendam is de realisatie van de voornoemde ontwikkeling (het vestigen van een nieuwe loskade/langshaven van ca. 150 meter lengte) niet mogelijk. Om de ontwikkeling mogelijk te maken dient het bestemmingsplan te worden aangepast. In het kader van dit ruimtelijke besluit moet de watertoets worden doorlopen en moet er een waterparagraaf worden opgesteld.

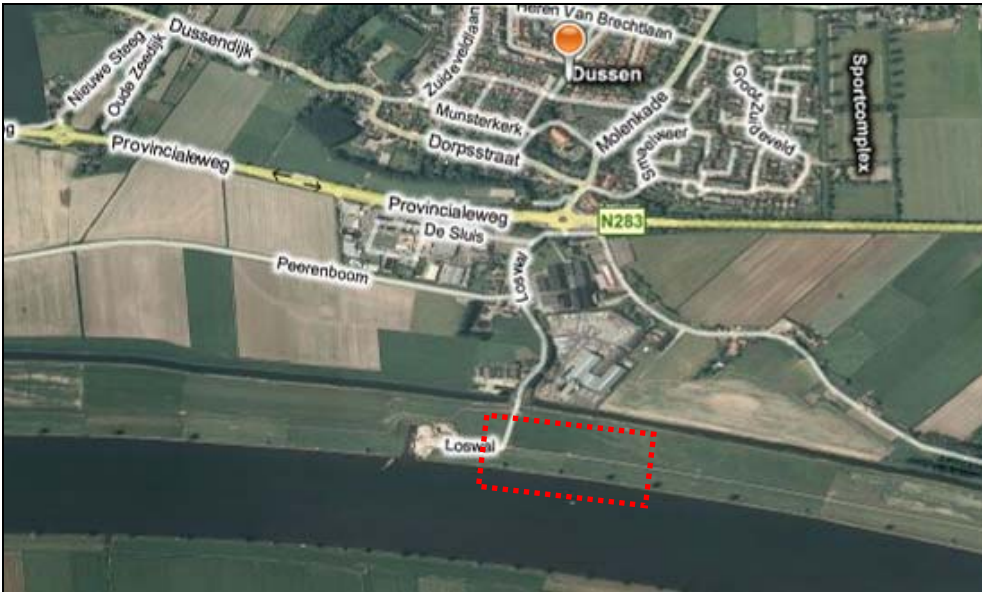
Watertoets

Het doorlopen van het proces van de watertoets vormt de basis voor het betrekken van waterhuishoudkundige aspecten in het planproces. Door vroegtijdig de waterbeheerders (waterschap, Rijkswaterstaat, Provincie en gemeente) bij het project te betrekken, wordt bereikt dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen bij de planvorming. Het resultaat van deze werkstappen is een waterparagraaf, die onderdeel vormt van het bestemmingsplan.

Huidige situatie

Het bedrijf Schellevis Beton B.V. ligt ten zuiden van de kern Dussen op het industrieterrein Loswal. Het industrieterrein wordt aan de noordzijde begrensd door de N283 en aan de zuidzijde door de Bergse Maas. Aan de oostzijde ligt de Oude Kerkstraat. Deze weg leidt naar het veerpontje over de Bergse Maas. Aan deze weg liggen enkele burgerwoningen. De westzijde van het industrieterrein wordt begrensd door de toegangsweg genaamd 'de Loswal', waaraan enkele agrarische bedrijven liggen en ook een bedrijventerrein voor lichte industrie is gelegen. De Loswal is een doodlopende weg die eindigt bij de insteekhaven gelegen aan Bergsche Maas.

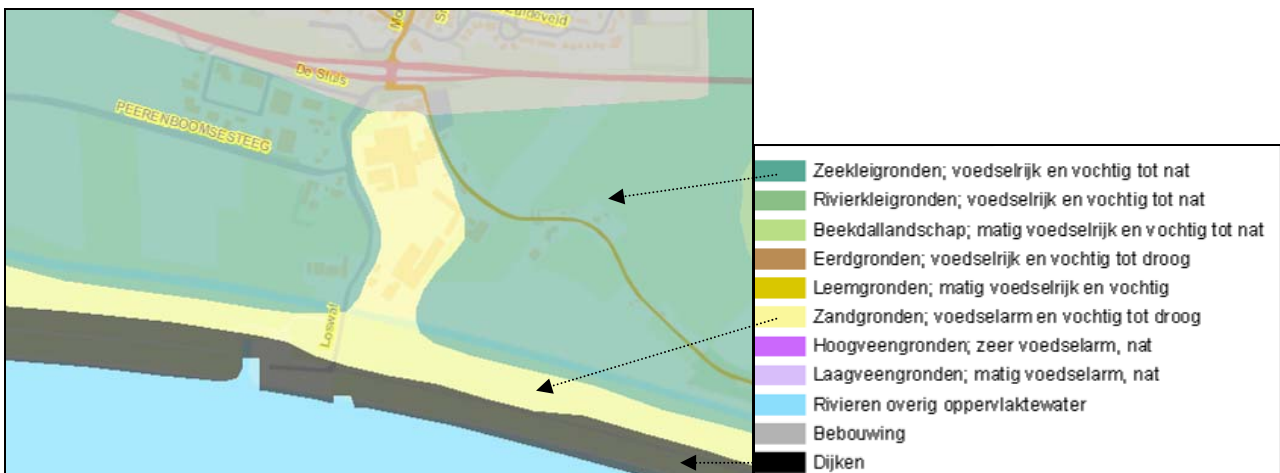
Het plangebied voor de nieuwe langshaven met loskade langs de Bergsche Maas heeft afmetingen van ca 150 meter lengte en 30 meter breedte (figuur 1). Het huidige gebruik van de gronden is agrarisch en dient tevens als waterkerende functie in de vorm van een dijk.

Figuur 1: Luchtfoto Dussen met globale ligging plangebied (bron: Bingmaps)

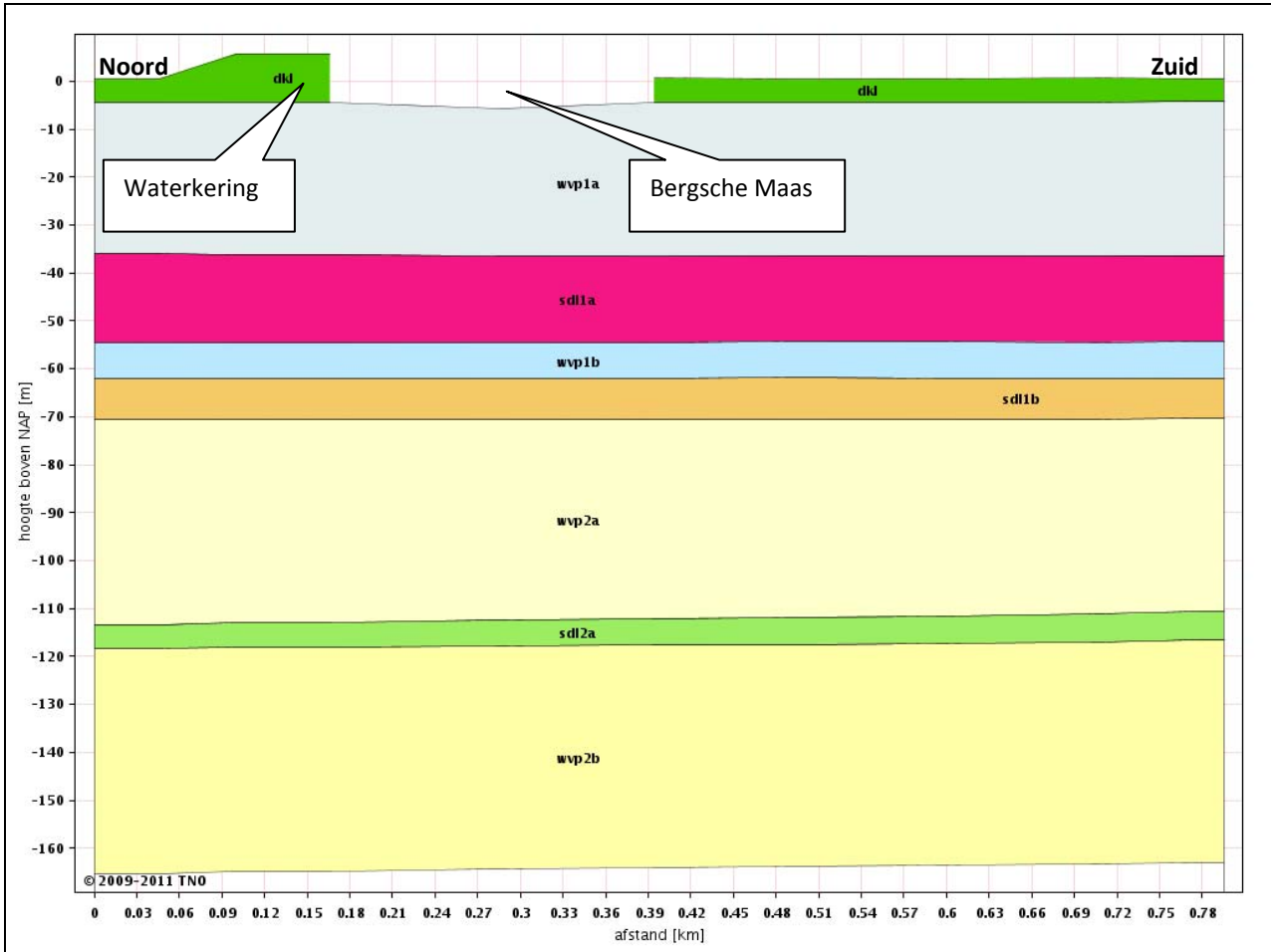
Bodemopbouw

De bodem in het plangebied is benoemd als "dijk". Direct naast het dijklichaam en onder het industrieterrein komt het bodemtype "zandgronden" voor (voedselarm en vochtig tot droog). Ten noorden van het dijklichaam en rondom het industrieterrein komt het bodemtype "zeekleigronden" voor deze zijn (voedselrijk en vochtig tot nat).

Figuur 2: Kaart bodemtype (bron: Wateratlas Provincie Noord-Brabant)

In het plangebied en omgeving is een deklaag van circa 5 meter aanwezig. Bij de waterkering heeft de deklaag (inclusief dijk) een dikte van ruim 10 meter. Onder de deklaag is het 1ste watervoerende pakket aanwezig. Het 1ste watervoerende pakket heeft een dikte van circa 30 meter. Onder het 1ste watervoerende pakket is een slecht doorlatende laag aanwezig. Een dwarsdoorsnede uit REGIS waarop ook de diepere lagen zijn weergegeven is te zien in figuur 3.

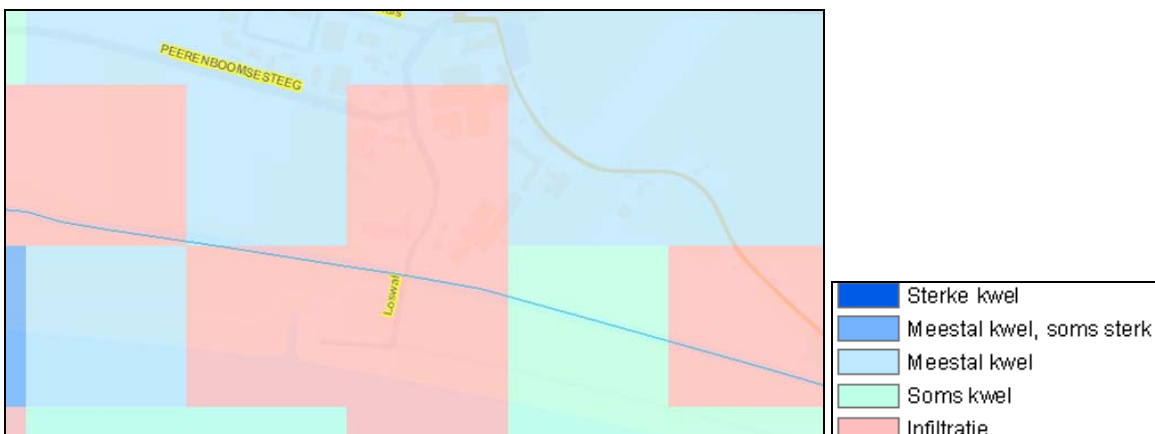
Figuur 3: Geohydrologische dwarsdoorsnede (bron: REGIS)

Grondwater

Het plangebied grenst aan de Bergsche Maas, de freatische grondwaterstand in het plangebied zal daarom sterk beïnvloed worden door het peil van de Bergsche Maas. Tijdens hoogwaterafvoeren van de Bergsche Maas stijgt ook de grondwaterstand. De stijging van de grondwaterstand is afhankelijk van het waterpeil en de duur van de hoogwatergolf. Het grondwater reageert met enige vertraging op het stijgen en dalen van het waterpeil in de Maas. De gemiddelde waterstand van de Bergsche Maas bedraagt circa NAP +0,56 m (bron: Rijkswaterstaat). De grondwaterstroming is westelijk gericht.

Kwel en infiltratie

Het plangebied wordt in de Wateratlas van de Provincie Noord-Brabant grotendeels aangeduid als gebied waar infiltratie optreedt. Het omliggende gebied wordt aangeduid als gebied waar kwel kan voorkomen.

Figuur 4: Kwel en infiltratie (bron: Wateratlas Provincie Noord-Brabant)

Grondwaterbeschermingsgebied

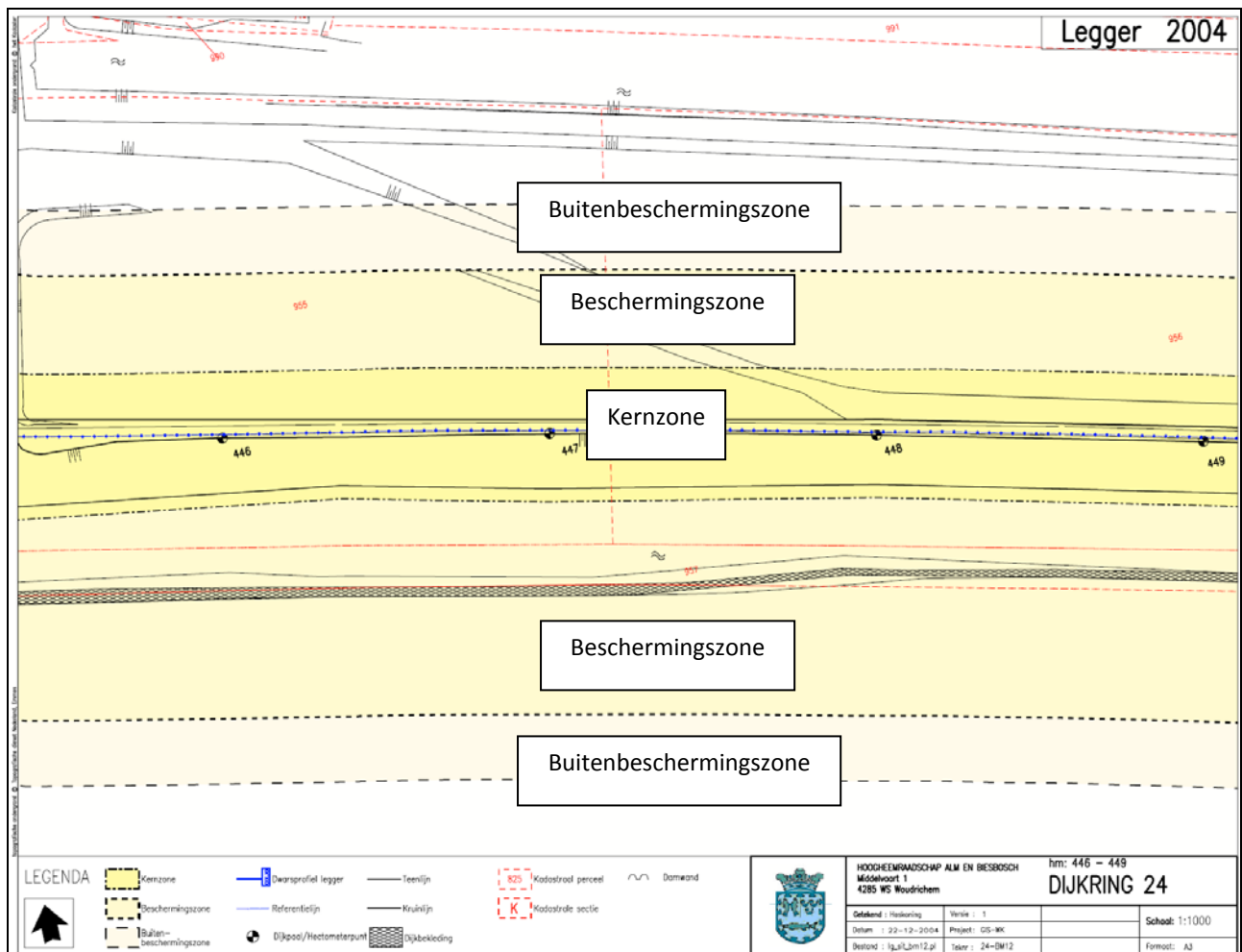
Het plangebied is niet in een grondwaterbeschermings- of waterwingebied gelegen.

Primaire waterkering en beschermingszone

Langs de Bergsche Maas is een primaire waterkering van Waterschap Rivierenland aanwezig. De kering maakt onderdeel uit van Dijkkring 24 (Land van Altena). In figuur 4 is de waterkering met bijbehorende beschermingszones weergegeven (kernzone, beschermingszone en buitenbeschermingszone).

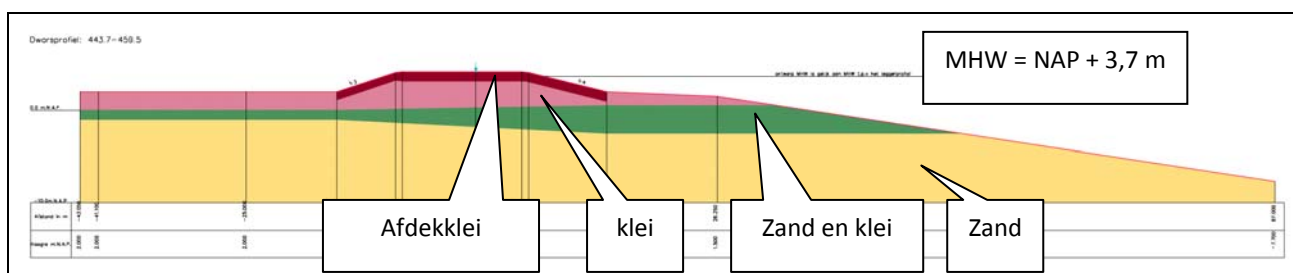
Onderstaand is te zien hoe breed de verschillende zones zijn ter hoogte van het plangebied:

- De kernzone is aan de noord- (zijde Dussen) en zuidzijde (zijde Bergsche Maas) van de kering 20 m breed.
- De Beschermingszone is aan de noordzijde 30 m en aan de zuidzijde 65 m breed.
- De Buitenbeschermingszone is aan de noord- en zuidzijde van de kering 20 m breed.

Figuur 5: Waterkering en beschermingszones (bron: waterschap Rivierenland)

In onderstaande figuur is een dwarsdoorsnede van de waterkering ter plaatse van het plangebied voor de nieuwe langshaven met loskade weergegeven.

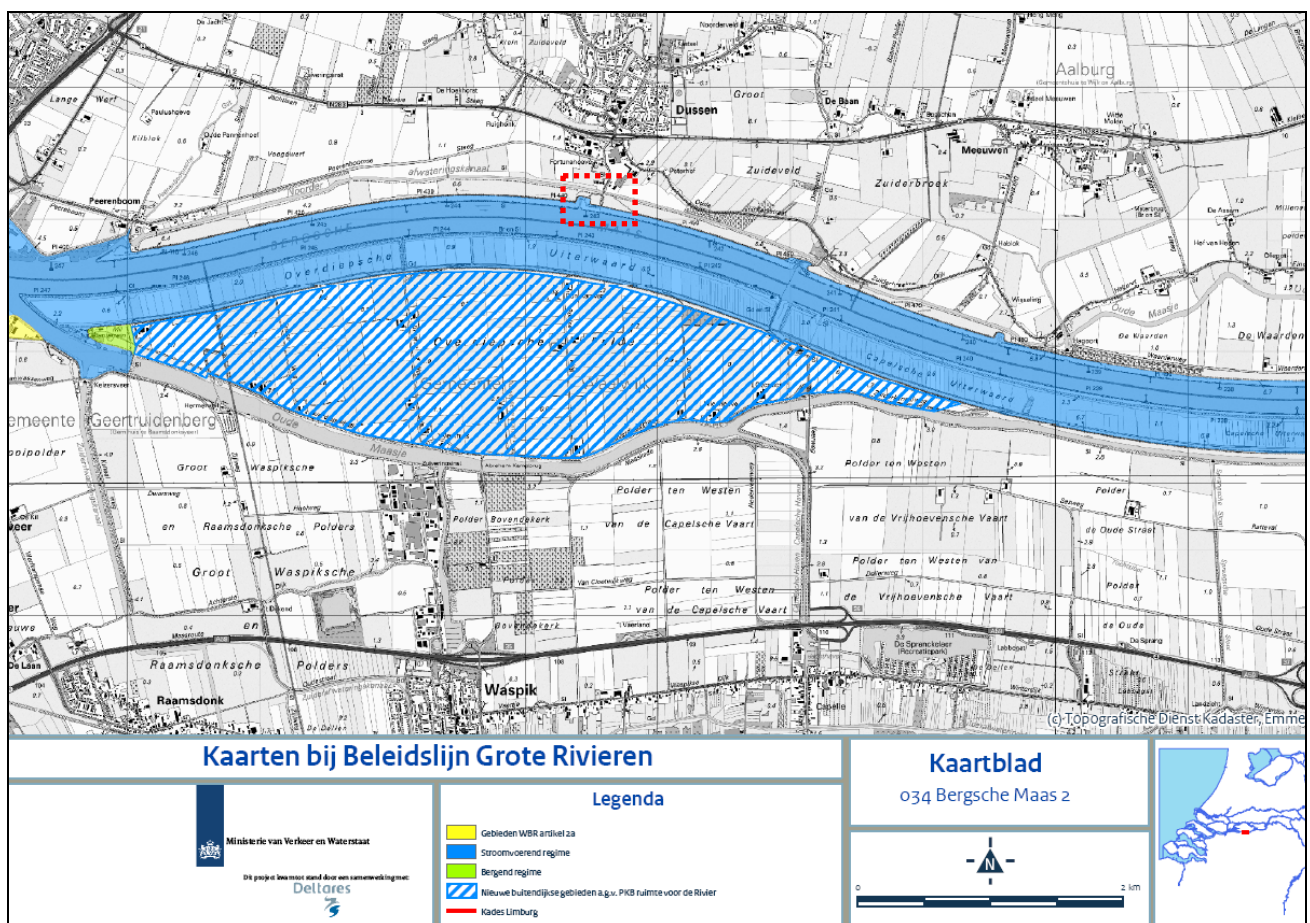

Figuur 6: Dwarsdoorsnede waterkering ter plaatse plangebied, km 443,7 - 459,5 (bron: waterschap Rivierenland)

Oppervlaktewater

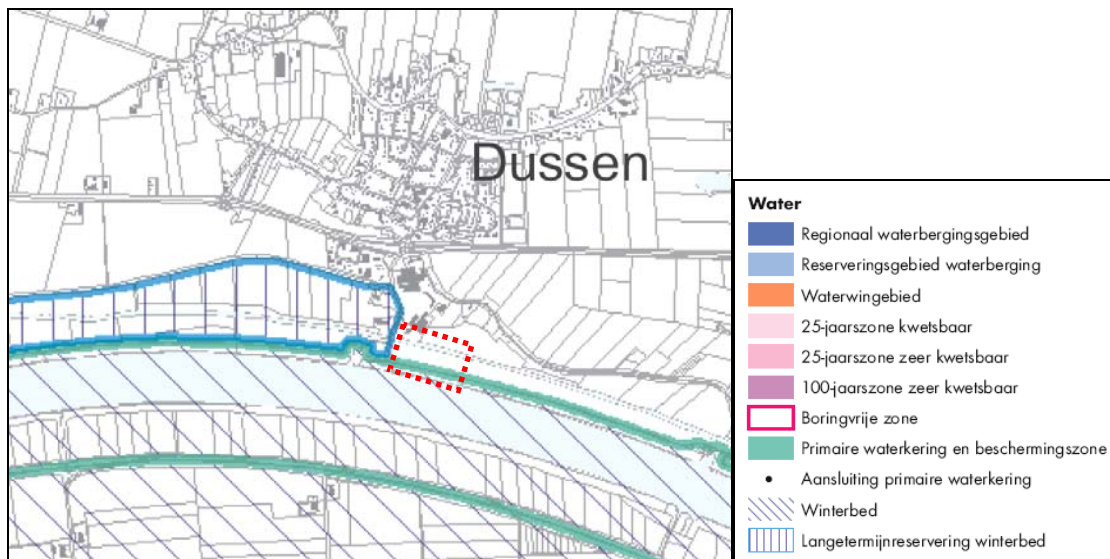
Het plangebied voor de nieuwe Langshaven met loswal ligt ten zuiden van het Noorder afwateringskanaal en direct langs de Bergsche Maas. De Bergsche Maas is een rivier in Noord-Brabant die in het verlengde van de Maas loopt. Vanaf Well stroomt hij via Heusden tot voorbij Geertruidenberg, waar hij overloopt in de Amer. De rivier vormt de zuidelijke grens van het Land van Heusden en Altena en staat, via de Amer, in open verbinding met de kreken in de Brabantse Biesbosch. De Bergsche Maas speelt een belangrijke rol bij de berging en afvoer van water bij hoogwater: grote hoeveelheden water kunnen tussen de dijken worden opgevangen vanwege de brede uiterwaarden. Tussen 1888 en 1904 werd de Maas bij Andel afgesloten. Deze rivier werd via de nieuw gegraven Bergsche Maas verbonden met de Amer en het Hollandsch Diep. De Bergsche Maas werd officieel in gebruik genomen in 1904. In de loop van de tijd is de vaarweg Bergsche Maas-Amer verder verbeterd en aangepast aan de moderne scheepvaartseisen. Het getij heeft altijd veel invloed gehad op de Bergsche Maas. Sinds de afsluiting van het Volkerak (1969) en het Haringvliet (1970) is deze invloed sterk verminderd (bron: Rijkswaterstaat).

In figuur 7 is te zien dat het plangebied deels gelegen is in het rivierbed van de Bergsche Maas in het stroomvoerend regime van de Bergsche Maas.

Figuur 7: Kaart beleidslijn Grote Rivieren (kaartblad 034 Bergsche Maas 2)

In figuur 8 is de kaart "Water" uit de Verordening ruimte te zien. Op de kaart heeft het plangebied een tweetal aanduidingen. Namelijk "Winterbed" en "Primaire waterkering en beschermingszone". Aan de westzijde van het plangebied waar de haven wordt gerealiseerd is het gebied aangewezen als "lange termijnen reservering winterbed".

Figuur 8: Uitsnede Verordening ruimte: Water

Scheepvaart Bergsche Maas

De classificering van de vaarwegen houdt in dat een bepaalde klasse vaarweg geschikt moet zijn voor schepen van bepaalde afmetingen. Voor iedere vaarwegklasse is een maatgevend schip vastgesteld. De afmetingen daarvan zijn vastgesteld in de CEMT-classificatie (Conférence Européenne des Ministres des Transports). Voor de Bergsche Maas is klasse VIc of zesbakduwstel vastgesteld. Voor de klasse VIc-schepen gelden volgens de CEMT-classificatie de volgende afmetingen:

- Scheepslengte: 193 - 200 m.
- Scheepsbreedte: 34,2 m.
- Diepte: 2,5 - 4,5 m.
- Doorvaarthoogte: 9,10 m.

Beleid

Europees- en rijksbeleid water

Directe aanleiding voor het kabinetsstandpunt 'Anders omgaan met water, waterbeleid in de 21e eeuw' (WB21), is de zorg over het toenemende hoogwater in de rivieren, wateroverlast en de versnelde stijging van de zeespiegel. Het kabinet is van mening dat er een aanscherping in het denken over water dient plaats te vinden. Nadrukkelijker zal rekening moeten worden gehouden met de (ruimtelijke) eisen die het water aan de inrichting van Nederland stelt.

In het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) is afgesproken dat water een medesturend aspect is binnen de ruimtelijke ordening en dat het watersysteem 'op orde' moet worden gebracht. Dit betekent dat het watersysteem robuust en veerkrachtig moet zijn en moet voldoen aan de normen voor wateroverlast, nu en in de toekomst. In het Nationaal Bestuursakkoord Water-actueel (2008) is wederom afgesproken om het watertoetsproces te doorlopen bij alle waterhuishoudkundige relevante ruimtelijke plannen en besluiten van rijk, provincies en gemeenten.

Het Watertoetsproces is verankerd in het Besluit op de ruimtelijke ordening (2003). Met de invoering van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) in 2008 ter vervanging van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) is de wettelijk verplichte werkingsfeer van het Watertoetsproces beperkt tot bestemmingsplannen, inpassingsplannen, projectbesluiten en buitentoepassingsverklaringen. Bij landelijke, provinciale en gemeentelijke structuurvisies is het Watertoetsproces geen voorgeschreven onderdeel meer, maar in de praktijk zal daarbij ook de inbreng van de waterbeheerder gevraagd worden.

Voor gemeenten en waterschappen geldt dat sinds 2006 het gemeentelijk waterplan (incl. de basisinspanning riolering, mogelijke optimalisaties en de grondwaterproblematiek) opgesteld moet zijn. Hierbij dienen de partijen rekening te houden met de ruimteclaims voortvloeiend uit de toepassing van de (werk)normen. Sinds eind 2009 moeten de waterplannen van de waterbeheerders (waterkwaliteitsdoelen) gereed zijn. De watertoets vormt een waarborg voor de inbreng en kwaliteit van water in de ruimtelijke ordening.

Het ontwerp van het Nationaal Waterplan is de opvolger van de Vierde Nota Waterhuishouding uit 1998 en vervangt alle voorgaande Nota's Waterhuishouding. Het Nationaal Waterplan is opgesteld op basis van het wetsvoorstel Waterwet dat in 2009 in werking is getreden. Het Nationaal Waterplan beschrijft de hoofdlijnen van het nationale waterbeleid. Op basis van de Wet ruimtelijke ordening heeft het Nationaal Waterplan voor de ruimtelijke aspecten de status van structuurvisie. Belangrijke onderdelen van het Nationaal Waterplan zijn het nieuwe beleid op het gebied van waterveiligheid, het beleid voor het IJsselmeergebied, het Noordzeebeleid en de Stroomgebiedbeheerplannen op grond van de KRW.

De basisprincipes van bovengenoemd beleid zijn: meer ruimte voor water en het voorkomen van afwenteling van de waterproblematiek in ruimte of tijd. Dit is in WB21 geconcludeerd in de twee drietrapsstrategieën voor: Waterkwantiteit (vasthouden, bergen, afvoeren) en Waterkwaliteit (schoonhouden, schoon en vuil scheiden, zuiveren).

Op 22 december 2009 is de Waterwet in werking getreden. In de Waterwet zijn alle vergunningen betreffende 'water' opgenomen. Met de Waterwet zijn Rijk, waterschappen, gemeenten en provincies beter uitgerust om wateroverlast, waterschaarste en waterverontreiniging tegen te gaan. Ook voorziet de wet in het toekennen van functies voor het gebruik van water zoals scheepvaart, drinkwatervoorziening, landbouw, industrie en recreatie. Afhankelijk van de functie worden eisen gesteld aan de kwaliteit en de inrichting van het watersysteem.

De Watertoets

Onderdeel van het rijksbeleid is de invoering van de watertoets. De watertoets dient te worden toegepast op nieuwe ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen, inpassingsplannen, projectbesluiten en buitentoepassingsverklaringen. Als een gemeente een ruimtelijk plan wil opstellen, stelt zij de waterbeheerder vroegtijdig op de hoogte van dit voornemen. De waterbeheerders stellen dan een zogenaamd wateradvies op. Het ruimtelijk plan geeft in de waterparagraaf aan hoe is omgegaan met dit wateradvies.

Randvoorwaarden en uitgangspunten waterbeheerders

Waterschap Rivierenland en Rijkswaterstaat

Op 13 oktober 2008 heeft een overleg plaatsgevonden met het waterschap (Mevr. M. de Noij) tijdens dit gesprek is het plan en de verschillende varianten toegelicht. Tijdens het gesprek heeft het waterschap aangegeven dat voortzetting van de huidige situatie de meest gunstige variant is maar wel het belang inziet van de verplaatsing van de loswal. De minst ingrijpende variant is de langshaven met loswal. Deze variant heeft de voorkeur van het waterschap. Verder uitwerking is noodzakelijk en voordat ontheffing kan worden verleend is eerst nog een bestuurlijke toets nodig.

Op 3 februari 2011 heeft een overleg plaatsgevonden met het waterschap (Mevr. M. de Noij en Mevr. A. Goeree) over de ontwikkeling van de langshaven met loskade. Tijdens het overleg zijn de uitgangspunten en randvoorwaarden besproken. Het waterschap heeft de volgende punten aangegeven m.b.t. de ontwikkeling van de langshaven met loskade:

- Belangrijkste uitgangspunt is dat de dijk op sterkte blijft zoals hij nu is.
 - Vervangen buiten talud;
 - Aanleggen damwand;
 - Verleggen waterkering.
- Zonering is een aandachtspunt.
- Waterschap heeft huidige loshaven het liefst gedempt.

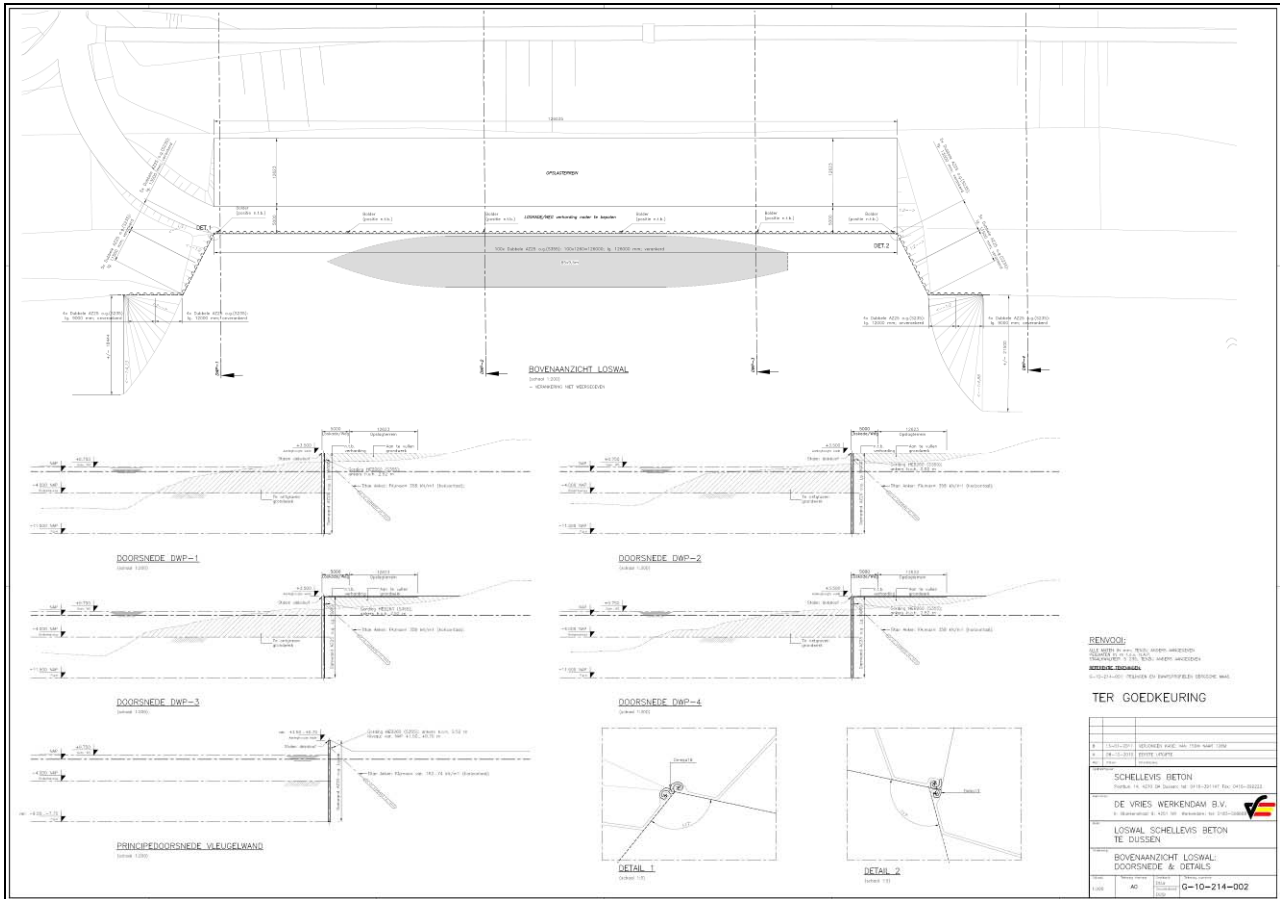
Op 3 mei 2011 heeft een overleg plaatsgevonden met het waterschap (Mevr. M. de Noij en Mevr. A. Goeree) en Rijkswaterstaat (dhr. C. Besseling en Mevr. T. van Dam) in het kader van de watervergunning. Tijdens het overleg is de ontwikkeling toegelicht en zijn de uitgangspunten en aandachtspunten van Rijkswaterstaat en het waterschap besproken. Rijkswaterstaat en het waterschap hebben de volgende punten m.b.t. de ontwikkeling van de langshaven met loskade aangegeven:

- De Bergsche Maas kent een stroomvoerend regime. Dit betekent dat in principe geen opslag mag plaatsvinden in het stroomvoerende deel, ook niet in het overloopgebied (uiterwaarden).
- Voorkomen dient te worden dat het product (in de opslagvakken) wegspoelt door hemelwater.
- Ten behoeve van de watervergunning dient een dijkstabiliteitsberekening worden uitgevoerd, waarin alle mogelijke factoren worden meegenomen.
- Wanneer door de ontwikkeling bakenbomen gekapt dient dit in overeenstemming met Rijkswaterstaat te gebeuren.

Gemeente Werkendam

Het college van Burgemeester en wethouders van de gemeente Werkendam heeft op 8 juni 2009 het volgende over de voorgenomen ontwikkeling van Schellevis beton besloten:

- Het verzoek van Schellevis Beton om een nieuwe loswal met opslagvoorzieningen te realiseren in beginsel positief te benaderen.
- De voorkeur uit te spreken voor de variant langshaven met loswal en opslagvoorziening evenwijdig aan de rivier.
- Verder in gesprek gaan met Rijkswaterstaat, Waterschap, Provincie, Schellevis Beton en haar adviseur, om de randvoorwaarden en de vervolgpcedure te bepalen.

Figuur 10: Indicatie toekomstige situatie langshaven met loskade Schellevis beton te Dussen

Grondwater

De ontwikkeling van de langshaven met loskade heeft geen effect op het grondwater in het plangebied want de toekomsite ontwikkeling heeft geen grondwaterstand verlagende of verhogende effecten als gevolg.

Waterkwaliteit

De ontwikkeling van de langshaven met loskade mag geen negatief effect hebben op de (grond)waterkwaliteit in en rondom het plangebied. Wanneer (grond-)stoffen of producten worden opgeslagen op de loskade moet worden voorkomen dat stoffen via het hemelwater afstromen naar het oppervlaktewater of infiltreren in de bodem naar het grondwater.

Primaire waterkering en beschermingszone

De ligging in de beschermingszone van de waterkering heeft enkele eisen tot gevolg. Deze betreffen enerzijds het handhaven van de stabiliteit van de dijk in de huidige situatie. Graafwerkzaamheden e.d. mogen hier alleen plaatsvinden wanneer wordt aangetoond dat deze niet tot een vermindering van de stabiliteit van de dijk kunnen leiden, hetzij rechtstreeks hetzij via een toename van de kwel onder de dijk door. Voor dergelijke werkzaamheden moet een vergunning worden aangevraagd.

Daarnaast moet mogelijk rekening worden gehouden met een eventuele verhoging van de dijk in de (verre) toekomst (her profiel van vrije ruimte). Doormiddel van een dijkstabiliteitsberekening dient te worden aangetoond dat de ontwikkeling geen negatief effect heeft op de stabiliteit van de waterkering. De berekening dient opgenomen te worden in de watervergunning.

Beheer en onderhoud waterkering

Voor het beheer, bestaande uit dagelijks toezicht, inspectie en schouw is het van belang dat de waterkeringen goed toegankelijk blijven. Voor het onderhoud van de waterkeringen is de bereikbaarheid voor onderhoudsmachines van belang. Dit mag door de ontwikkeling van de langshaven met loskade niet worden gehinderd.

Bergsche Maas

Stroomvoerend regime Bergsche Maas

Op de kaart Beleidslijn Grote Rivieren in figuur 6 is te zien dat het plangebied in het stroomvoerend regime van de Bergsche Maas gelegen is. Het toepassingsgebied van de Beleidslijn Grote Rivieren omvat het gehele rivierbed, waarvoor de vergunningsplicht ingevolge artikel 1a van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) van toepassing was (de Wbr is deels opgenomen in de Waterwet). Het toepassingsgebied is, met daarbij de te onderscheiden gebiedsdifferentiatie naar 'stroomvoerend' en 'bergend' regime op kaarten weergegeven. Onder het stroomvoerend regime (blauw) zijn enkel zogenaamde riviergebonden activiteiten toegestaan. De lijst met dit type activiteiten is beperkt en limitatief. Er kan bijvoorbeeld gedacht worden aan activiteiten als de aanleg of wijziging van waterstaatkundige kunstwerken, de realisatie van voorzieningen voor een betere en veilige afwikkeling van de beroeps- en recreatievaart en de vestiging of uitbreiding van overslagbedrijven of het realiseren van overslagfaciliteiten, uitsluitend voor zover de activiteit gekoppeld is aan het vervoer over de rivier.

Het plan dient te voorzien in het behoud van het stroomvoerend en bergend vermogen van de rivier. De ontwikkeling van de langshaven met loswal heeft naar verwachting geen negatief effect op de afvoer of bergingscapaciteit van het rivierbed omdat ter plaatse van de langshaven een deel van de oever wordt ontgraven waardoor extra wateroppervlak gecreëerd wordt en de afvoer van de rivier gegarandeerd blijft. Opslag in het stroomvoerend regime of in de uiterwaard is in principe niet toegestaan, wanneer er wel opslag plaatsvindt dient bij de verdere uitwerking rekening worden gehouden dat dit niet tot opstuwung mag leiden bij hoogwatersituaties. Voor deze ontwikkeling dient een vergunning in het kader van de Waterwet worden aangevraagd.

Scheepvaart

De langshaven met loswal wordt buiten de vaarweg aangelegd. De ontwikkeling van de langshaven met loswal heeft geen negatief effect op de scheepvaart in de Bergsche Maas. Aandachtspunt is de eventuele aanwezigheid van "bakenbomen" in het plangebied. Met bakenbomen wordt de oever van de rivier aangegeven bij overstroming van de uiterwaarden. Wanneer door de ontwikkeling van het plan bodem gekapt worden dient toestemming van Rijkswaterstaat gekregen worden en dient eventuele herplanting afgestemd te worden met Rijkswaterstaat.